

YTTRANDE

Till
TCO
Åsa Odin Ekman

Datum 2017-11-03 Vår referens Jesper Lundholm

Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program (U2017/03537/GV)

Sammanfattning av förslaget

Kurser som ger grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå ska ingå i alla nationella program i gymnasieskolan. Yrkesprogrammets omfattning ska som en konsekvens utökas från 2 500 till 2 700 eller 2 800 gymnasiepoäng, beroende på i vilken utsträckning behörighetsgivande kurser redan ingår obligatoriskt i programmet. Den garanterade undervisningstiden för yrkesprogram utökas i motsvarande omfattning. En elev som inte vill läsa de kompletterande kurserna som leder till grundläggande högskolebehörighet ska dock kunna välja bort dem. Kraven för en examen från ett yrkesprogram ska även fortsättningsvis vara betyg från en utbildning som omfattar minst 2 500 gymnasiepoäng. Även dagens möjligheter att läsa kurser för grundläggande behörighet inom ramen för 2 500 gymnasiepoäng ska finnas kvar. Dessutom ska ett estetiskt ämne om 50 gymnasiepoäng ingå i alla nationella program i gymnasieskolan (Estetiska programmet undantaget). Gymnasiearbetet minskar från 100 till 50 gymnasiepoäng.

Alla elever har i dag rätt att läsa de behörighetsgivande kurserna som individuellt val eller som utökad program. För många elever innebär dock ett val att läsa behörighetsgivande kurser inom ramen för 2 500 gymnasiepoäng att de måste prioritera bort yrkeskurser som branschorganisationer anser är angelägna för att stärka elevens anställningsbarhet. En elev kan också välja att läsa behörighetsgivande kurser som utökad program. Det är dock inte alltid detta fungerar i praktiken med hänsyn till schemaläggning m.m.

Skolverket bedömer att svårigheterna att läsa de kurser som ger grundläggande högskolebehörighet har bidragit till att minska elevernas intresse för yrkesutbildning. Andelen nybörjarelever som läser på yrkesprogrammen har minskat succesivt. Läsåret 2007/08 var andelen

35 procent, läsåret 2011/12 var andelen 30 procent och läsåret 2016/17 var andelen 23 procent.

Unionens ställningstagande

Unionen tillstyrker förslagen i promemorian.

Unionen anser att de gymnasiala yrkesprogrammen ska leda till att eleverna efter avslutad utbildning ska ha den kunskap och kompetens som krävs för att få jobb inom det yrke de har utbildat sig till. Samtidigt är det viktigt att yrkesutbildningarna även lägger en grund för fortsatta studier. Unionens uppfattning är därför att de gymnasiala yrkesprogrammen ska ge grundläggande behörighet inom ramen för programmet, det vill säga utan att eleven ska behöva läsa extra kurser eller välja bort yrkesämnen. Vi delar bedömningen som görs i promemorian att det inte är möjligt inom nuvarande 2 500 poäng och att såväl antalet poäng som den garanterade undervisningstiden därför behöver utökas.

Unionen delar Skolverkets bedömning att det minskade intresset för de gymnasiala yrkesprogrammen till viss del kan förklaras av att det efter GY 2011 blev svårare att läsa in grundläggande behörighet till högskolan. För såväl eleverna själva som deras föräldrar är det sannolikt viktigt att valet av gymnasieutbildning inte ska innebära kraftiga begränsningar av framtida valmöjligheter vare sig i utbildningssystemet eller på arbetsmarknaden. Det minskade intresset för yrkesprogrammen har bidragit till ökade kompetensbrister på arbetsmarknaden, inte minst när det gäller behovet av kvalificerade yrkesarbetare inom industrin.

Unionen delar uppfattningen att det fortfarande ska vara möjligt att välja bort kompletterande kursers som ger grundläggande behörighet. De elever som inte vill, eller som saknar rimliga förutsättningar att klara dessa kurser, ska fortfarande ha möjlighet att ta en examen som omfattar 2 500 poäng.

I praktiken kräver de flesta högskoleutbildningar särskild behörighet. Genom att alla yrkesprogram ska innehålla de kurser som krävs för grundläggande behörighet innebär det att eleverna antingen kan använda det individuella valet till att läsa kurser som ger särskild behörighet, förutsatt att huvudmannen erbjuder dessa kurser, eller till att läsa fördjupande yrkeskurser. Även detta bedömer vi som positivt.

Tillsammans med den nyligen införda livslånga rättigheten att läsa in både grundläggande- och särskild behörighet till högskoleutbildning inom gymnasial vuxenutbildning, leder förslagen i promemorian till ett utbildningssystem med färre hinder och återvändsgränder. Även motsvarande rättighet som införts för utbildningar inom yrkeshögskolan, och möjlighet att bedriva behörighetsgivande förutbildningar inom yrkeshögskolan, är viktiga reformer. Sammantaget ger dessa reformer ökade möjligheter, för såväl unga som redan yrkesverksamma, att ta sig vidare i utbildningssystemet och på arbetsmarknaden. Reformerna bidrar därmed även till att underlätta kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden.

YTTRANDE

A handwritten signature in blue ink that reads "Peter Hellberg". The signature is written in a cursive style with a large loop at the end of the last name.

Peter Hellberg, vice ordförande, Unionen